

Langeland -atlas over byer, bygninger og miljøer

Kulturarvsstyrelsen · Kulturministeriet

Kortlægning og registrering af kulturmiljøer

Identifikation

Kommunenumr. 481	Kommune Sydlangeland		
Kategori 2 Bebyggelsesmønstre, landskabstyper og lokale udviklingstræk			
Lokalitet Kystområdet			
Emne Landvinding		Sted Magleby Nor	
Registreringsdato forår 2002	Registratør JEJ/RM	Arkiv nr.	Løbenr. 36



Langeland -atlas over byer, bygninger og miljøer

Kulturarvsstyrelsen · Kulturministeriet

Kortlægning og registrering af kulturmiljøer

Sammenfatning

Kommunenr. 481	Kommune Sydlangeland Kommune
Emne Landvinding	Sted Magleby Nor

Magleby Nor påvirkede gennem årtusinder afgørende de topografiske forhold på Sydlangeland og indvirkede kraftigt på områdets bebyggelse og vejssystem (se Magleby, m.fl.).

Noret bestod oprindeligt af en nordlig arm, som ved Broløkke næsten helt afsnørede forbindelsen til Langelands sydende, og en sydlig, der søgte ind bag om Bagenkop og som over Søgårds Mose og Fakkemose så godt som isolerede Sydlangelands spids fra den øvrige ø. I tilknytning til denne arm fandtes den tørlagte Søgård Mose. Udpumpningen af vand herfra blev stoppet, da staten i 1990 overtog Søgård, og der er siden opstået en sø, Søgård Sø.

Betydelige dele af det samlede kulturlandskab findes stadig. Det fra 1853 tørlagte nors lave flader med grøfter, sluse, pumpestation, transformatorårn, mindsten og afgrænsningen til det højereliggende land er i sig selv repræsentativt for 1800- og 1900-årenes store landvindingsarbejder. Dertil kommer den moderne 'naturgenopretning' (Søgård Sø), der afspejler et ændret natursyn og repræsenterer et nyt indgreb i naturen, for at gøre den bedre egnet til den anvendelse vi ønsker.

Det sammensatte kulturmiljø rummer som sådan værdier af afgørende betydning for Langelandsområdet.

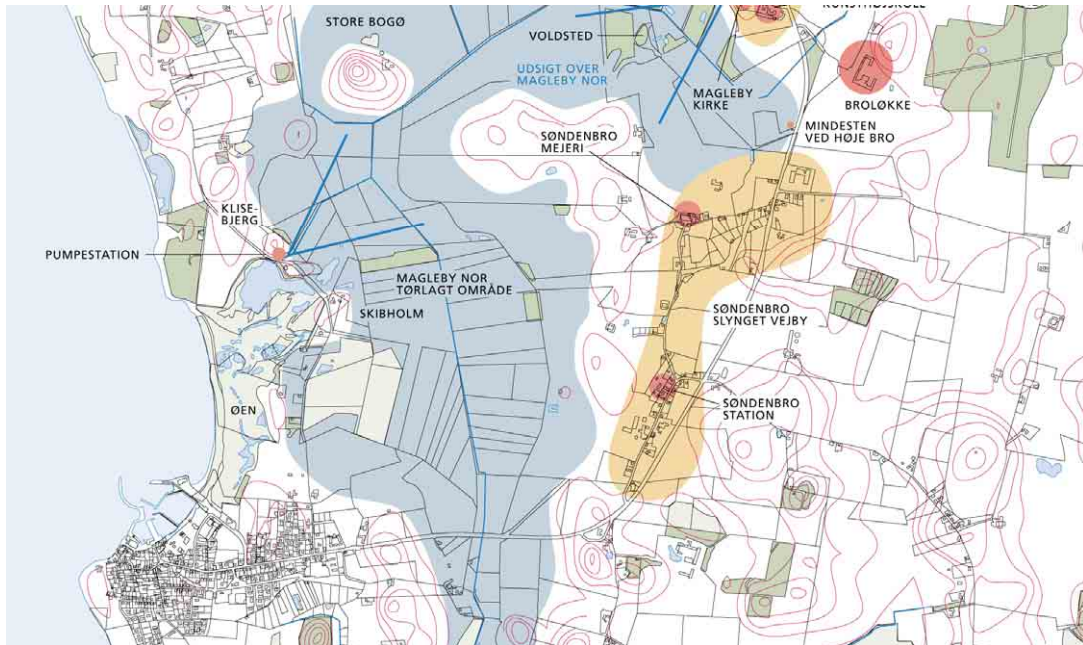
Den smukke Magleby kirke kan ses viden om. Den står som et kendingsmærke i landskabet.



Langeland -atlas over byer, bygninger og miljøer

Kulturarvsstyrelsen · Kulturministeriet

Kortlægning og registrering af kulturmiljøer



Kort fra atlas side 40 med signaturer.

Signaturforklaring

Bevaringsværdige by- og kulturmiljøer

	Dominerende bygningsværk
	Dominerende bygningsværk
	Bebyggelsesmønster
	Bebyggelsesmønster
	Højdekurver
	Stigelinier
	Udsigt
	Enkeltræ/Trærække
	Skov/Plantage/Krat
	Vej/Gade/Plads
	Græs/Grønning
	Jernbane
	Vand

Langeland -atlas over byer, bygninger og miljøer

Kulturarvsstyrelsen · Kulturministeriet

Kortlægning og registrering af kulturmiljøer

Naturgrundlag

Kommun.nr. 481	Kommune Sydlangeland Kommune
Emne Landvinding	Sted Magleby Nor

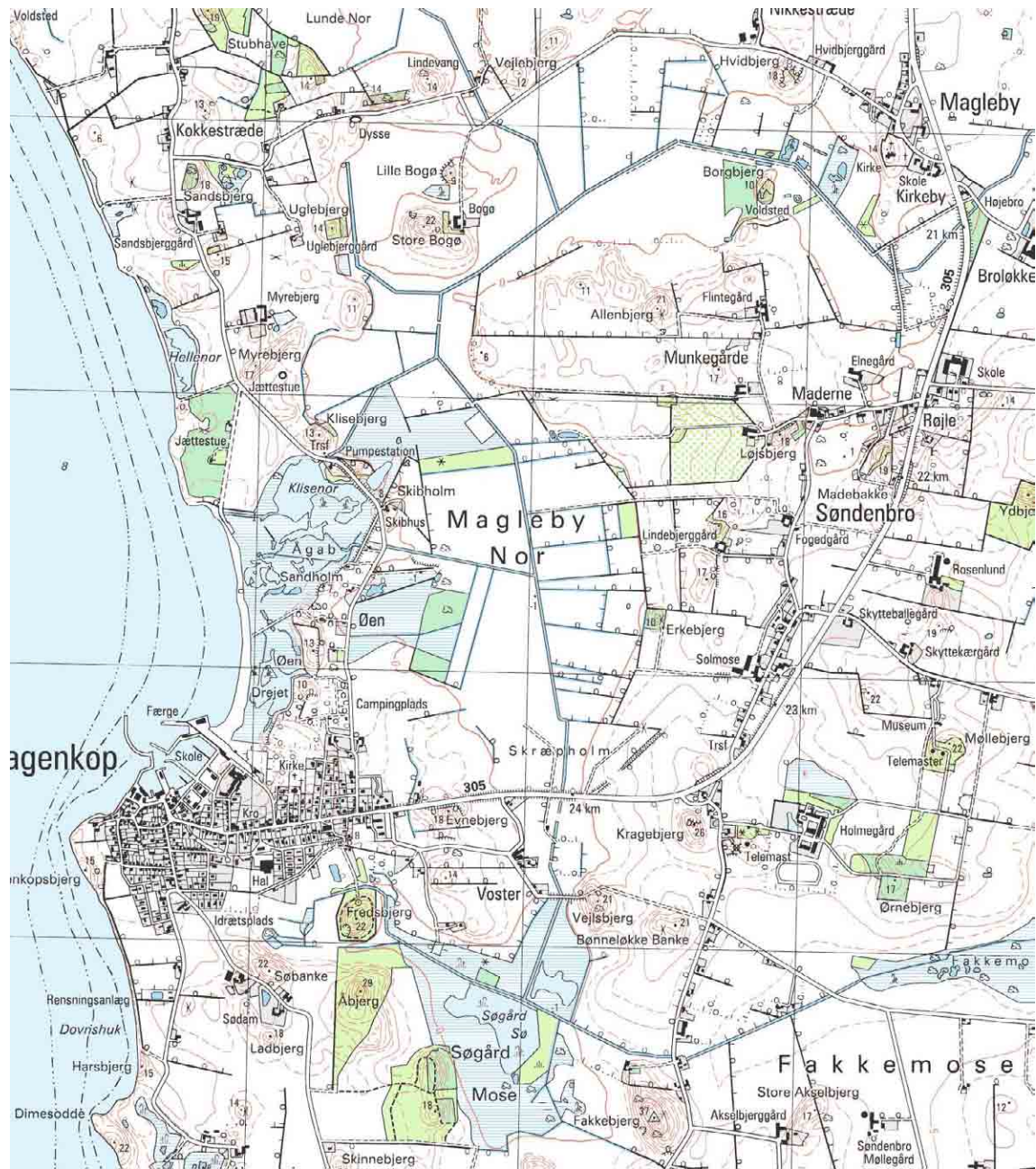
Magleby Nor indgik som et blandt flere store vådområder på den sydlige halvdel af Langelands vestkyst. Kysten vender ud mod det fladvandede Sydfynske øhav, hvor strøm og bølgeslag har været for svage til at danne udligningskyster.

Noret bestod oprindeligt af en nordlig arm, som ved Broløkke næsten helt afsnørede forbindelsen til Langelands sydende, og en sydlig, der søgte ind bag om Bagenkop og som over Søgårds Mose og Fakkemose så godt som isolerede Sydlangelands spids fra den øvrige ø. I tilknytning til denne arm findes den nu tørlagte Søgård Mose. Udpumpningen af vand herfra blev stoppet, da staten i 1990 overtog Søgård, og der er siden opstået en sø, Søgård Sø.

Langeland -atlas over byer, bygninger og miljøer

Kulturarvsstyrelsen · Kulturministeriet

Kortlægning og registrering af kulturmiljøer



Kortudsnit i mål 1:25.000

Langeland -atlas over byer, bygninger og miljøer

Kulturarvsstyrelsen · Kulturministeriet

Kortlægning og registrering af kulturmiljøer



Klisenor er en del af vådområdet omkring Ågabet. Her var Magleby Nor oprindeligt forbundet med havet.

Langeland -atlas over byer, bygninger og miljøer

Kulturarvsstyrelsen · Kulturministeriet

Kortlægning og registrering af kulturmiljøer

Kulturhistorie

Kommunenr. 481	Kommune Sydlangeland Kommune
Emne Landvinding	Sted Magleby Nor

I Magleby sogn på Langelands sydlige ende samlede den middelalderlige landsbybebyggelse sig omkring landevejen midt gennem det klimamæssigt udsatte og af nor og moser stærkt indskårne område. I nord måtte landevejen søge over Høje Bro i norets bund ved Broløkke, fortsætte herfra øst om Fakkebjerg og videre over Søgård til 1500-årenes Bagenkop, hvis fiskere benyttede noret til fiskeri og vinterleje. Jorden i sognets sydlige del blev oprindeligt drevet fra Søndebro, det øvrige fra Nordenbro. Det er Høje Bro som har givet anledning til landsbyernes navnedeling.

Inddæmningen af Magleby Nor i midten af 1800-årene ændrede afgørende på de visuelle topografiske forhold på Sydlangeland. På lærer Chr. Harboes initiativ dannedes i 1852 et aktieselskab til norets inddæmning, og i de følgende år anlagdes nogle små dæmninger mellem Klisebjerg, Skibholm (Trindbakke) og Øen. Ved auktion i 1857 solgtes det inddæmmede til grevskabet Langeland, der synes at have været hovedaktionær.

Dæmningerne ødelagdes ved stormfloden i 1872 og blev erstattet af en ny året efter. Et nyt stort afvandings- og opdykningsarbejde gennemførtes i 1944-1946. I det udtørrede nor ligger de tidligere småøer Store og Lille Bogø, Klisebjerg, Skibholmen, Lange Bakker og mod nord det betydelige voldsted Borgbjerg, hvor en forgænger for Broløkke antages at have ligget. Det store tørlagte nors lave flader med dets grøfer, pumpestation, transformatorårn, sluse, mindsten og afgrænsning til det højereliggende land danner et sammenhængende kulturlandskab af afgørende betydning for Langelandsområdet.

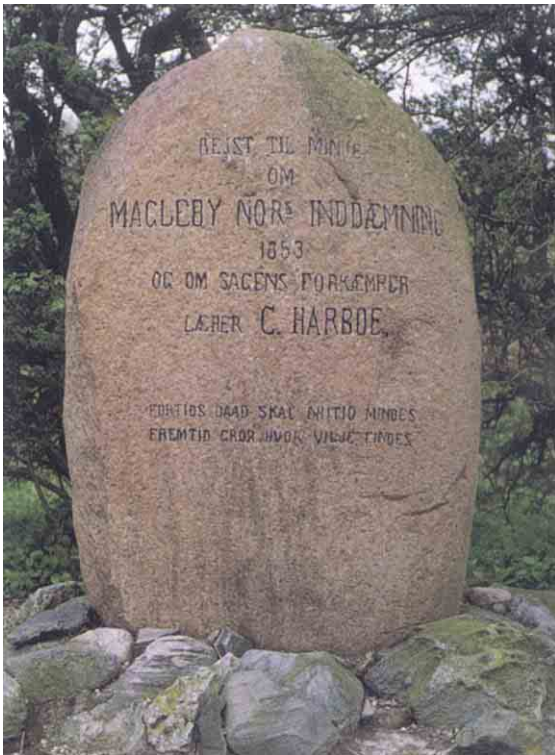
Den nyere tids stærke trafik til og fra Bagenkop-Kielfærgen gjorde det nødvendigt at regulere landevejen gennem den lange slyngede vejby, men ved omføringen har området mistet en del af den oprindelige identitet og opbrudt bebyggelsen på en uheldig måde.

Alligevel står den tidligere nære sammenhæng mellem bebyggelsen og det særprægede naturgrundlag stadig tydeligt frem, og de forandringer som er indtrådt med norets tørlægning og den nyere vejføring afspejler i sig selv væsentlige sider af den nyere samfundsudvikling og indgår dermed som vigtige elementer i det sammensatte og særprægede kulturmiljø.

Langeland -atlas over byer, bygninger og miljøer

Kulturarvsstyrelsen · Kulturministeriet

Kortlægning og registrering af kulturmiljøer



Mindestenen ved Høje Bro vidner om Magleby Nors inddæmning og lærer Christian Harboes indsats.

Langeland -atlas over byer, bygninger og miljøer

Kulturarvsstyrelsen · Kulturministeriet

Kortlægning og registrering af kulturmiljøer

Arkitektur og bebyggelse

Kommunenr. 481	Kommune Sydlangeland Kommune	
Emne Landvinding	Sted Magleby Nor	

Den store og lave horisont karakteriserer landvindingsområderne, herunder Magleby Nor. Der er ikke tale om arkitektur eller landskabsarkitektur i almindelig forstand, idet områderne ikke er formet efter sådanne motiver, men alene praktiske og funktionelle hensyn. Alligevel kan man godt sige, at de tørlagte landskaber rummer arkitektoniske kvaliteter.

De prunkløse og skarpt tegnede pumpehuse og afvandingsgrøfternes rette linjer fortæller om landvindingens rationalistiske planlægning.

For Magleby Nor's vedkommende gør der sig det specielle forhold gældende, at kirken kan ses viden om, hvorend man færdes i og omkring noret. Omvendt har man naturligvis en enestående smuk udsigt fra den højt beliggende kirke, hvor man ser udover de udstrakte flader mod havet.



Udsigt fra vest ind over Magleby Nor med kirken i det fjerne.

Langeland -atlas over byer, bygninger og miljøer

Kulturarvsstyrelsen · Kulturministeriet

Kortlægning og registrering af kulturmiljøer



Udsigt fra Magleby kirke mod vest udover noret med det gamle voldsted midt i billedet.